

ENERGETICKÝ REGULAČNÍ ÚŘAD

Masarykovo náměstí 5, 586 01 Jihlava

Sp. zn. KO-01432/2015-ERU
Č. j. 01432-5/2015-ERU

V Praze dne 9. června 2015

ROZHODNUTÍ

Energetický regulační úřad jako věcně příslušný správní orgán ve smyslu ust. § 18 zákona č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů (energetický zákon), ve znění pozdějších předpisů, ve správním řízení vedeném pod sp. zn. KO-01432/2015-ERU zahájeném Energetickým regulačním úřadem dne 17. února 2015 z moci úřední podle ust. § 46 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“), s účastníkem řízení, právnickou osobou **ČEZ Prodej, s.r.o.**, se sídlem Duhová 1/425, Praha 4, PSČ: 140 53, IČ: 27232433, ve věci podezření ze spáchání správního deliktu podle ust. § 24 odst. 1 písm. a) zákona č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o ochraně spotřebitele“), rozhodl

t a k t o :

I. Účastník řízení, právnická osoba **ČEZ Prodej, s.r.o.**, IČ: 27232433, se sídlem Duhová 1/425, Praha 4, PSČ: 140 53, IČ: 27232433 (dále jen „účastník řízení“), se tím, že v rozporu s ust. § 4 odst. 3 zákona o ochraně spotřebitele jako držitel licence na obchod s elektřinou užil agresivní obchodní praktiku ve smyslu ustanovení § 5a odst. 2 zákona o ochraně spotřebitele, když po zákazníkovi [REDAKCE], v případě jeho odběrného místa na adrese [REDAKCE], EAN: [REDAKCE], v období od 1. února 2014 do 31. července 2014 požadoval platby za sdružené služby dodávky elektřiny, které uvedenému zákazníkovi dodal, i přesto, že si je tento zákazník od něj neobjednal, **dopustil spáchání správního deliktu podle ust. § 24 odst. 1 písm. a) zákona o ochraně spotřebitele.**

II. Dle ust. § 24 odst. 12 písm. d) zákona o ochraně spotřebitele se účastníku řízení za spáchání správního deliktu podle ust. § 24 odst. 1 písm. a) téhož zákona ukládá **pokuta ve výši 50 000 Kč** (slovy: padesát tisíc korun českých), která je splatná do 15 dnů od nabytí právní moci tohoto rozhodnutí na účet Energetického regulačního úřadu vedeného u České národní banky, Na Příkopě 28, 110 03 Praha 1, č. ú. 3754-2421001/0710, variabilní symbol 05815.

III. Dle ust. § 79 odst. 5 správního řádu ve spojení s ust. § 6 vyhlášky č. 520/2005 Sb., o rozsahu hotových výdajů a ušlého výdělku, které správní orgán hradí jiným osobám, a o výši paušální částky nákladů řízení, se účastníkovi řízení, právnická osoba **ČEZ Prodej, s.r.o.**, IČ: 27232433, se sídlem Duhová 1/425, Praha 4, PSČ: 140 53, IČ: 27232433, ukládá povinnost uhradit **náklady řízení ve výši paušální částky 1 000 Kč** (slovy: jeden tisíc korun českých). Náklady řízení jsou splatné do 15 dnů ode dne nabytí právní moci tohoto

rozhodnutí, a to na účet Energetického regulačního úřadu vedeného u České národní banky, Na příkopě 28, 110 03 Praha 1, č. ú. 3754-2421001/0710, variabilní symbol 05815.

Odůvodnění

I. Úvod

Dne 17. února 2015 Energetický regulační úřad (dále jen „Úřad“) zahájil ve smyslu ust. § 46 správního řádu správní řízení z moci úřední s účastníkem řízení ve věci podezření ze spáchání správního deliktu ve smyslu ust. § 24 odst. 1 písm. a) zákona o ochraně spotřebitele, kterého se měl účastník řízení dopustit tím, že v rozporu s ust. § 4 odst. 3 zákona o ochraně spotřebitele jako držitel licence na obchod s elektřinou č. 141015905 užil agresivní obchodní praktiku ve smyslu ust. § 5a odst. 2 zákona o ochraně spotřebitele.

Správní řízení bylo zahájeno na základě výsledků kontroly zahájené dne 15. května 2014 dle ust. § 5 odst. 2 písm. b) zákona č. 255/2012 Sb., o kontrole (dále jen „kontrolní řád“).

Předmětem kontroly bylo dodržování povinností na úseku podnikání v energetických odvětvích dle ust. §§ 4 až 6 zákona o ochraně spotřebitele.

II. Kontrolní zjištění

V rámci kontroly u účastníka řízení bylo zjištěno, že dne 9. února 2011 uzavřel zákazník [REDAKCE] s účastníkem řízení Smlouvu o sdružených službách dodávky elektřiny ze sítě nízkého napětí (NN), která „nabývá platnosti dnem podpisu oběma smluvními stranami a účinnosti dnem zahájení dodávky dle článku IV. odst. 1 písm. e) Smlouvy, tj. do 5 pracovních dnů od uzavření smlouvy, v případě splnění podmínek stanovených ve smlouvě o připojení. Smlouva se uzavírá na dobu neurčitou“. Předmětem smlouvy bylo sjednání produktu „D Akumulace 8“ produktové řady „Comfort“, na jejím základě zahájil účastník řízení dodávku elektřiny do odběrného místa na adrese [REDAKCE], [REDAKCE], EAN: [REDAKCE] zákazníka [REDAKCE]. Dne 23. července 2009 uzavřel účastník řízení Smlouvu o sdružených službách dodávky elektřiny ze sítě nízkého napětí (NN) pro odběrné místo na adrese [REDAKCE], [REDAKCE], EAN: [REDAKCE].

Jak plyne z ceníku produktů silové elektřiny ČEZ Prodej, s.r.o., účinného od 1. ledna 2013 pro domácnosti, produktová řada Comfort u produktu D Akumulace 8 – Comfort a z ceníku pro stejný produkt účinného od 1. ledna 2014 byly sjednány ceny uvedené v následující tabulce:

Tabulka 1 ceník produktové řady Comfort, D Akumulace 8

ceníky platné	od 1. 1. 2013	od 1. 1. 2014
pevná cena za měsíc v Kč	[REDAKCE]	[REDAKCE]
cena ve vysokém tarifu v Kč/MWh	[REDAKCE]	[REDAKCE]
cena v nízkém tarifu v Kč/MWh	[REDAKCE]	[REDAKCE]

V odběrném místě [REDAKCE], EAN: [REDAKCE], došlo v rámci ceny za dodávku ke zvýšení pevné ceny za měsíc. Zákazník [REDAKCE] nebyl, dle sdělení účastníka řízení, individuálně informován o změně ceny 30 dnů přede dnem 1. ledna 2014, kdy vstoupil v účinnost nový ceník. Zákazník [REDAKCE] dne 16. prosince 2013 sepsal pro dvě odběrná místa z důvodu zvýšení ceny dodávek elektřiny Odstoupení od Smlouvy o sdružených dodávkách elektřiny, účinné ke dni 31. ledna 2014, které bylo dne 31. prosince 2013 doručeno do elektronické schránky společnosti ČEZ Prodej, s. r. o., panem [REDAKCE], zástupcem společnosti ROGORE s.r.o., jednajícím za zákazníka, jehož plná moc nebyla součástí elektronické zprávy. Samotné odstoupení od smlouvy však bylo podepsáno přímo zákazníkem. Společnost ČEZ Zákaznické služby, s. r. o., zastupující účastníka řízení při jednání se zákazníky, odstoupení od smlouvy neakceptovala z důvodu, že se nejednalo o odstoupení podle ust. § 11a odst. 3 energetického zákona, protože dle jeho vyjádření adresovaného zákazníkovi dne 2. ledna 2014 je cena měsíčního platu jen jednou položkou ceny za služby dodávky elektřiny a pro posuzování ceny služeb dodávky elektřiny je rozhodující konečná nabídková cena pro spotřebitele, k jejímuž navýšení od 1. ledna 2014 nedojde.

Účastník řízení pokračoval v dodávkách elektřiny i přes oprávněný požadavek zákazníka na ukončení a dodávky elektřiny realizoval bez platné smlouvy až do 31. července 2014, přestože zákazník tyto dodávky nepožadoval, přičemž za dodanou elektřinu, resp. za sdružené služby dodávky elektřiny účastník řízení požadoval formou předepsaných záloh a následně formou vyúčtování sdružených služeb dodávky elektřiny (faktura č. [REDAKCE] za fakturační období 21. června 2013 až 3. února 2014 na částku [REDAKCE] Kč včetně DPH, faktura č. [REDAKCE] za fakturační období 4. února 2014 až 17. června 2014 na částku [REDAKCE] Kč včetně DPH, a faktura č. [REDAKCE] za období 18. června 2014 až 31. července 2014 na částku [REDAKCE] Kč včetně DPH) platbu.

Zákazník pak prostřednictvím zástupce ukončil smluvní vztah s účastníkem řízení formou výpovědi s výpovědní lhůtou, která končila k 31. červenci 2014.

O provedené kontrole byl dne 2. října 2014 sepsán Protokol o kontrole č. [REDAKCE], č. j. 04623-19/2014-ERU (dále jen „protokol“), který byl účastníku řízení doručen téhož dne, v jehož závěru bylo uvedeno, že účastník řízení vůči zákazníkovi [REDAKCE] v případě jeho odběrného místa na adrese [REDAKCE], EAN: [REDAKCE], užil agresivní obchodní praktiky ve smyslu ustanovení § 5a odst. 2 zákona o ochraně spotřebitele, a to tím, že po zákazníkovi požadoval platbu za sdružené služby dodávky elektřiny, které mu v období od 1. února 2014 do 31. července 2014 dodal i přesto, že si je zákazník od něj neobjednal.

Účastník řízení uplatnil vůči kontrolním zjištěním uvedeným v protokole o kontrole námitky, které byly Úřadu doručeny dne 21. října 2014.

V rámci podaných námitek vůči kontrolním zjištěním účastník řízení popsal okolnosti odstoupení od smlouvy o sdružených službách dodávky elektřiny ze sítě nízkého napětí (NN), číslo [REDAKCE], a namítl, že kontrolující pracovníci pominuli skutečnosti řešené v rámci správního řízení pod sp. zn. [REDAKCE] a že odůvodnění protokolu je založeno na výkladovém stanovisku Energetického regulačního úřadu č. [REDAKCE] z 5. března 2012 k ust. § 11a odst. 3 energetického zákona. Účastník řízení trval na tom, že právo zákazníka odstoupit od smlouvy vzniká jen při zachování výše jedné složky ceny při současném navýšení jiné složky ceny. Při kontrole dle účastníka řízení nebyl zjištěn stav věci v souladu s ust. § 9 písm.

a) kontrolního řádu, k čemuž uvádí, že nedodával zákazníkovi elektřinu, ačkoliv její dodávku nepožadoval, naopak pokračoval v plnění dle platně sjednané smlouvy, a že této skutečnosti nasvědčuje i to, že jiný dodavatel nepotvrdil žádost o změnu dodavatele podle ust. § 30a odst. 3 vyhlášky č. 541/2005 Sb. Závěr uvedený v protokolu č. [REDAKCE], konstatující užití agresivní obchodní praktiky definované ustanovením §5a odst. 2 zákona o ochraně spotřebitele, a porušení ust. § 4 odst. 3 zákona tak nebyl podle účastníka řízení prokázán.

Skutečnosti uváděné účastníkem řízení v námitkách proti kontrolnímu zjištění k odstoupení od smlouvy pana [REDAKCE] nebyly v rámci kontroly opomenuty a byly uvedeny v protokolu o kontrole č. [REDAKCE]. Nezávisle na skutečnosti, kým, nebo jak bylo výše uvedené odstoupení doručeno společnosti ČEZ Prodej, s.r.o., jednalo se v tomto případě o doručení naskenovaného originálu písemného odstoupení, podepsaného samotným zákazníkem. Jednalo se tedy o písemné odstoupení podepsané zákazníkem a elektronicky doručené účastníku řízení prostřednictvím elektronické pošty (e-mailu). I vzhledem k tomu, že účastník řízení stejným způsobem přijal od zákazníka odstoupení pro dvě odběrná místa a v druhém případě bylo odstoupení akceptováno, je evidentní, že účastník řízení odstoupení považoval za platná. Zákazník byl dopisem ze dne 2. ledna 2014 účastníkem řízení informován o neakceptaci odstoupení od smlouvy z důvodu, že v případě jeho odběrného místa nedošlo ke zvýšení ceny za dodávku elektřiny, nikoliv však o tom, že by jeho odstoupení od smlouvy nemělo veškeré právní náležitosti, aby mohlo být považováno za platné.

Dne 29. prosince 2014 Úřad vyrozuměl účastníka řízení, že námitky proti kontrolním zjištěním byly zamítnuty jako nedůvodné.

III. Průběh správního řízení

Na základě skutečností zjištěných při provedené kontrole zahájil Úřad po vyhodnocení všech uvedených skutečností podle ust. § 46 správního řádu správní řízení moci úřední. Oznámení o zahájení správního řízení č. j. 01432-1/2015-ERU ze dne 16. února 2015 bylo účastníku řízení doručeno dne 17. února 2015. V rámci oznámení o zahájení správního řízení byl účastník řízení poučen o právu podat návrhy na doplnění řízení ve smyslu ust. § 36 správního řádu. Dne 23. února 2015 byl účastník řízení vyrozuměn o možnosti vyjádřit se k podkladům pro vydání rozhodnutí a o možnosti doložit majetkové poměry. K oznámení o zahájení řízení se účastník řízení vyjádřil v podání doručeném Úřadu dne 9. března 2015.

Účastník řízení uvádí, že smlouvu o sružených službách dodávky elektřiny ze sítě nízkého napětí (NN) č. [REDAKCE] se zákazníkem [REDAKCE] pro odběrné místo na adrese [REDAKCE], EAN: [REDAKCE], uzavřel dne 9. února 2011. Dne 23. července 2009 uzavřel účastník řízení se zákazníkem [REDAKCE] smlouvu o sružených službách dodávky elektřiny ze sítě nízkého napětí (NN) č. [REDAKCE] pro odběrné místo na adrese [REDAKCE], [REDAKCE] EAN: [REDAKCE], distribuční sazba D 25d. Dne 31. prosince 2013 obdržel účastník řízení e-mail o odstoupení od smlouvy od pana [REDAKCE], v jehož příloze byly dokumenty týkající se několika zákazníků a nazvané odstoupení od smlouvy o sružených dodávkách elektřiny. Plné moci zákazníků pro pana [REDAKCE] nebyly přiloženy. Pro odběrné místo na adrese Na [REDAKCE], EAN: [REDAKCE], účastník řízení uvedené odstoupení od smlouvy o sružených

službách dodávky elektřiny neakceptoval, neboť se dle účastníka řízení nejednalo o odstoupení učiněné na základě § 11a odst. 3 energetického zákona.

V závěru Protokolu o kontrole č. [REDAKCE] se uvádí, že účastník řízení vůči zákazníkovi v případě odběrného místa na adrese [REDAKCE], EAN: [REDAKCE] užil agresivní obchodní praktiku tím, že požadoval platbu za sdružené služby dodávky elektřiny, které mu v období od 1. února 2014 do 31. července 2014 dodal i přesto, že si je zákazník neobjednal, konkrétně, že za elektřinu dodanou v uvedeném období byla účastníkem řízení požadována platba fakturou č. [REDAKCE] za fakturační období od 4. února 2014 do 17. června 2014 na částku [REDAKCE] Kč s DPH a fakturou č. [REDAKCE] za období od 18. června 2014 do 31. července 2014 na částku [REDAKCE] Kč s DPH. Konstatování, že účastník řízení porušil ustanovení § 4 odst. 2 zákona, Úřad založil na svém výkladovém stanovisku č. [REDAKCE] k ustanovení § 11a odst. 3 energetického zákona ze dne 5. března 2012. Účastník řízení ke dni 1. ledna 2014 změnil cenu za dodávku silové elektřiny tak, že u většiny ceníkových produktů zvýšil pevnou cenu za měsíc o 10 Kč bez DPH a zároveň snížil cenu za dodávku silové elektřiny ve vysokém i nízkém tarifu o 14 až 16 % tak, že souhrnná cena za dodávku elektřiny obchodníkem s elektřinou zákazníkovi (nikoliv regulovaná cena za distribuci a systémové služby) poklesla u naprosté většiny zákazníků o 12,5 až 15 %. Jelikož cena měsíčního platu je jen jednou položkou ceny za službu dodávky elektřiny, a to konkrétně jednou položkou ceny silové elektřiny, pro posuzování ceny služeb dodávky elektřiny je rozhodující konečná nabídková cena pro spotřebitele. Podle názoru účastníka řízení cenu, pokud se skládá z více položek, ve smyslu zákona představuje souhrn těchto položek a zvýšení nebo snížení ceny je nutné hodnotit z hlediska tohoto souhrnu. V případě, kdy při zvýšení jedné z položek ceny je vyváжено snížením položky jiné, ke zvýšení ceny jako takové podle názoru účastníka řízení nedošlo. Z výkladového stanoviska Úřadu č. [REDAKCE] neplyne podle účastníka řízení jednoznačně, zda se závěr o vzniku práva na odstoupení od smlouvy vztahuje i na případy, kdy je zvýšení jedné složky ceny zároveň kompenzováno snížením složky jiné. Úřad není, podle mínění účastníka řízení, oprávněn extenzivním výkladem překlenovat mezeru, která není platným právem jednoznačně upravena, a to zejména v případě, kdy na překlenutí legislativní mezery závisí následné posuzování, zda byla naplněna kritéria správního deliktu. Činnost veřejné správy je přísně vázána zásadou zákonnosti, a to zejména v oblasti správního trestání, kdy musí být jasně vyjádřena skutková podstata správního deliktu, za který má být udělena sankce, a doplnění zákonem stanovených podmínek lze připustit v podzákonném obecně závazném právním předpisu výhradně způsobem nepřekračujícím rámec stanovený zákonem.

Zjištění, že zákazník odstoupil od smlouvy postupem podle § 11a odst. 3 energetického zákona, kontrolní orgán odůvodnil extenzivním výkladem svého výkladového stanoviska k ust. § 11 a samotným provedením odstoupení se nezabýval. K otázce, zda odstoupení zákazníka od smlouvy bylo skutečně projevem vůle zákazníka, když předmětný dokument byl zaslán elektronickou poštou osobou odlišnou od zákazníka bez příložené plné moci, se Úřad vyjádřil až ve vyřízení námitek proti protokolu o kontrole. Právní úkon spočívající v odstoupení od smlouvy nemůže být učiněn bez doručení druhé smluvní straně, zároveň písemně uzavřená dohoda může být změněna nebo zrušena pouze písemně, odstoupení od smlouvy bylo tedy třeba učinit písemně a Úřad nezkoumal, zda vůbec, kdy, komu a v jakém rozsahu zákazník udělil plnou moc k jednání.

Námitkami účastníka řízení se správní orgán zabývá v části IV. právní hodnocení.

Možnosti doložit své majetkové poměry účastník řízení nevyužil.

IV. Právní hodnocení

Správního deliktu ve smyslu ust. § 24 odst. 1 písm. a) zákona o ochraně spotřebitele se dopustí výrobce, dovozce, vývozce, dodavatel, prodávající nebo jiný podnikatel tím, že poruší zákaz používání nekalých obchodních praktik.

Podle ust. § 4 odst. 1 zákona o ochraně spotřebitele je obchodní praktika nekalá, je-li jednání podnikatele vůči spotřebiteli v rozporu s požadavky odborné péče a je způsobilé podstatně ovlivnit jeho rozhodování tak, že může učinit obchodní rozhodnutí, které by jinak neučinil.

Podle ust. § 4 odst. 3 zákona o ochraně spotřebitele se užívání obchodních praktik při nabízení nebo prodeji výrobků, při nabízení nebo poskytování služeb či práv zakazuje. Nekalé jsou zejména klamavé a agresivní obchodní praktiky.

Aby byla obchodní praktika nekalá ve smyslu ust. § 4 zákona o ochraně spotřebitele, musí dojít k jednání podnikatele vůči spotřebiteli, přičemž se dle výkladu Evropského soudu při posouzení spotřebitele používá kritérium průměrného spotřebitele, který má dostatek informací a je v rozumné míře pozorný a opatrný, s ohledem na sociální, kulturní a jazykové faktory.

Podle ust. § 2 odst. 1 písm. a) zákona o ochraně spotřebitele se spotřebitelem rozumí fyzická osoba, která nejedná v rámci své podnikatelské činnosti nebo v rámci samostatného výkonu svého povolání.

Podle ust. § 2 odst. 1 písm. a) zákona o ochraně spotřebitele se odbornou péčí rozumí úroveň zvláštních dovedností a péče, kterou lze od podnikatele ve vztahu ke spotřebiteli rozumně očekávat a která odpovídá poctivým obchodním praktikám nebo obecným zásadám dobré víry v oblasti jeho činnosti. Zjednodušeně lze tedy konstatovat, že obchodník s energiemi prodávající zboží, kterým příslušná komodita nepochybně je, či jeho zaměstnanci, by měli mít odpovídající úroveň odborných znalostí a dovedností v oblasti dané podnikatelské činnosti.

Zákon o ochraně spotřebitele tedy stanoví, co se považuje za nekalou obchodní praktiku. Nekalé jsou zejména klamavé a agresivní obchodní praktiky. Správní orgán považuje za nutné podotknout, že výraz „zejména“ zde hraje podstatnou roli, neboť pro to, aby postup prodávajícího byl praktikou spadající do tohoto vymezení, není nutné, aby byl praktikou klamavou nebo agresivní, stačí, je-li jednání podnikatele vůči spotřebiteli v rozporu s požadavky odborné péče a je způsobilé podstatně ovlivnit jeho rozhodování tak, že může učinit obchodní rozhodnutí, které by jinak neučinil.

Podle ust. § 5a je agresivní obchodní praktikou jednání, které s přihlédnutím ke všem okolnostem svým obtěžováním, donucováním, včetně použití síly, nebo nepatřičným ovlivňováním výrazně zhoršuje možnost svobodného rozhodnutí spotřebitele. Přitom se přihlíží zejména k načasování, místu a doby trvání obchodní praktiky, ke způsobu jednání, jeho výhružnosti a urážlivosti, vědomému využití nepříznivé situace spotřebitele, nepřiměřeným překážkám pro uplatnění práv spotřebitele nebo hrozbě protiprávního jednání.

Agresivní obchodní praktikou je dále vždy praktika uvedená v příloze č. ■ k tomuto zákonu. Podle přílohy č. ■ písm. f) zákona o ochraně spotřebitele jsou obchodní praktiky vždy považovány za agresivní, pokud podnikatel požaduje po spotřebiteli okamžitou nebo odloženou platbu za výrobky nebo služby, které mu dodal, ačkoli si je spotřebitel neobjednal, nebo požaduje vrácení či uschování nevyžádaných výrobků, nejedná-li se o náhradní dodávku podle předem uzavřené smlouvy.

Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu č. j. 7 As 110/2014 ze dne 23. října 2014 musí vnitrostátní orgán při zjišťování, zda je obchodní praktika zakázaná podle zákona o ochraně spotřebitele, resp. směrnice o nekalých obchodních praktikách, postupovat tak, že nejprve musí vyhodnotit, zda posuzovaná obchodní praktika nese znaky některé z nekalých obchodních praktik uvedených v přílohách č. ■ a č. ■ zákona o ochraně spotřebitele, přičemž pro toto posouzení není nutné zohlednit otázku, zda předmětná praktika může narušit rozhodnutí průměrného spotřebitele o obchodní transakci. Pokud vnitrostátní orgán dospěje k závěru, že dotčené jednání nespĺňuje kritéria žádné ze zakázaných praktik uvedených v příloze č. ■ a č. ■ zákona o ochraně spotřebitele, posuzuje, zda je obchodní praktika zakázána podle ustanovení § 5a zákona o ochraně spotřebitele, tj. zda se jedná o agresivní obchodní praktiku. Teprve poté, co vnitrostátní orgán dospěje k závěru, že se nejedná o agresivní obchodní praktiku, může posuzovat, zda předmětná obchodní praktika napĺňuje znaky nekalé obchodní praktiky podle ust. § 4 odst. 1 zákona o ochraně spotřebitele.

Charakteristickým znakem tzv. správních deliktů právnických osob a podnikajících fyzických osob je to, že jejich odpovědnost je založena porušením právních povinností bez ohledu na zavinění. Jedná se o objektivní odpovědnost, tedy odpovědnost za výsledek. Je věcí účastníka řízení, aby si při výkonu licencované činnosti počínal tak, aby neporušil povinnosti dané zákonem o ochraně spotřebitele a nepoškodil tímto zákonem chráněné zájmy.

Z výkladu ust. § 24 odst. 1 písm. a) zákona o ochraně spotřebitele vyplývá, že trestat lze pouze podnikatele, který se dopustil jednání, užití nekalé obchodní praktiky, mezi nímž a způsobeným následkem je příčinná souvislost, tj. podnikatele, který přímo při své činnosti nekalou obchodní praktiku užije a který svým postavením vůči spotřebiteli spadá do zákonem vymezeného taxativního výčtu – výrobce, dovozce, vývozce, dodavatel, prodávající nebo jiný podnikatel.

Správní orgán se při posuzování správního deliktu účastníka řízení zabýval tím, zda to byl právě účastník řízení, kdo se dopustil předmětného protiprávního jednání, dále též skutkovým průběhem tohoto jednání a následky, které toto jednání způsobilo.

Účastník řízení je držitelem licence na obchod s elektřinou č. 141015905, je tedy podnikatelem v energetických odvětvích. Pan ■ jako fyzická osoba nepodnikající, který nejednal v rámci své podnikatelské činnosti nebo v rámci samostatného výkonu svého povolání, napĺňuje definici spotřebitele podle ust. § 2 odst. 1 písm. a) zákona o ochraně spotřebitele.

Účastník řízení se dopustil protiprávního jednání tím, že požadoval po panu ■ v období od 1. února 2014 do 31. července 2014 platby za sdružené služby dodávky elektřiny, které uvedenému zákazníkovi dodal, i přesto, že si je zákazník neobjednal.

V rámci správního řízení bylo zjištěno, že v odběrném místě ■, EAN: ■, došlo v rámci ceny za dodávku ke zvýšení pevné ceny za měsíc.

Zákazník [REDACTED] dne 16. prosince 2013 sepsal pro dvě odběrná místa z důvodu zvýšení ceny dodávek elektřiny Odstoupení od Smlouvy o sdružených dodávkách elektřiny, účinné ke dni 31. ledna 2014, které bylo dne 31. prosince 2013 doručeno do elektronické schránky společnosti ČEZ Prodej, s. r. o., panem [REDACTED], zástupcem společnosti ROGORE s.r.o., jednajícím za zákazníka, jehož plná moc nebyla součástí elektronické zprávy. Samotné písemné odstoupení od smlouvy doručené účastníku řízení prostřednictvím elektronické pošty však bylo podepsáno přímo zákazníkem. Společnost ČEZ Zákaznické služby, s. r. o., zastupující účastníka řízení při jednání se zákazníky, odstoupení od smlouvy neakceptovala z důvodu, že se nejednalo o odstoupení podle ust. § 11a odst. 3 energetického zákona, protože dle jeho vyjádření adresovaného zákazníkovi dne 2. ledna 2014 je cena měsíčního platu jen jednou položkou ceny za služby dodávky elektřiny a pro posuzování ceny služeb dodávky elektřiny je rozhodující konečná nabídková cena pro spotřebitele, k jejímuž navýšení od 1. ledna 2014 nedojde.

Podle ust. § 11a odst. 3 energetického zákona platí, že pokud držitel licence na obchod s elektřinou zvýší cenu za dodávku elektřiny nebo změní-li jiné smluvní podmínky, je zákazník oprávněn bez uvedení důvodu odstoupit od smlouvy do 3 měsíců od data zvýšení ceny nebo změny jiných smluvních podmínek. To neplatí, pokud držitel licence oznámí zákazníkovi zvýšení ceny nebo změnu jiných smluvních podmínek nejpozději 30 dnů před dnem jejich účinnosti a současně zákazníka poučí o jeho právu na odstoupení od smlouvy nejpozději 10 dnů před dnem zvýšení ceny nebo změny jiných smluvních podmínek.

K uvedenému ustanovení energetického zákona bylo dne 5. března 2012 vydáno Úřadem výkladové stanovisko č. [REDACTED], kde se uvádí, že vzhledem k tomu, že cena elektřiny či plynu nabízená dodavatelem je zpravidla tvořena pevnou složkou (paušálem), který je zákazník povinen hradit bez ohledu na množství odebrané elektřiny či plynu, a cenou elektřiny a plynu jako komodity hrazenou podle velikosti odběru, může ke zvýšení ceny elektřiny či plynu dojít jak zvýšením paušální složky elektřiny či plynu, tak i ceny samotné dodávané komodity.

Cena za dodávku elektřiny, resp. cena uvedená v ceníku, je cena za zboží dodané v budoucnu, jehož množství není známo, sjednáno ani stanovena. Budoucí spotřebu elektřiny zákazníka nelze spolehlivě odhadnout ani jednoznačně stanovit. Přitom jednotlivé složky ceny (pevná cena za měsíc, cena silové elektřiny ve vysokém tarifu a cena silové elektřiny v nízkém tarifu) jsou vzájemně neslučitelné a nelze je porovnávat jako celek. Z uvedeného vyplývá, že námitky účastníka řízení, že z výkladového stanoviska Úřadu č. [REDACTED] neplyne jednoznačně, zda se závěr o vzniku práva na odstoupení od smlouvy vztahuje i na případy, kdy je zvýšení jedné složky ceny zároveň kompenzováno snížením složky jiné, nejsou opodstatněné, neboť právě v části II. výkladového stanoviska je uvedeno, že ke zvýšení ceny elektřiny či plynu může dojít nejen zvýšením ceny samotné dodávané komodity, ale též zvýšením paušální složky ceny elektřiny či plynu.

Tvrzení účastníka řízení, že právo na ukončení smluvního vztahu z důvodu zvýšení ceny dodávky elektřiny má zákazník pouze v případě zvýšení ceny některé z položek ceny při současném zachování výše ostatních položek ceny, nebo jejich zvýšení, lze v obecné rovině interpretovat jako výklad v neprospěch spotřebitele. Při takovém pojetí by se zákazník mohl stát rukojmím dodavatele, který by třeba i při několikanásobném zvýšení ceny jedné z položek za dodávku elektřiny toto kompenzoval nepatrným snížením položky druhé, čímž by ke zvýšení ceny nedošlo a zákazník neměl právo od smlouvy odstoupit.

Další námitka účastníka řízení, podle níž Úřad není oprávněn překlénovat extenzivním výkladem překlénovat mezeru, která není platným právem jednoznačně upravena, a to zejména v případě, kdy na překlenují legislativní mezery závisí následné posuzování, zda byla naplněna kritéria správního deliktu, je nedůvodná. Úřad je ust. § 17e energetického zákona zmocněn k vydávání výkladových stanovisek k ustanovení právních předpisů v oblasti jeho působnosti, která zohledňuje ve své rozhodovací činnosti. Výkladem tak Úřad využil své zákonné zmocnění a při rozhodovací činnosti je jím správní orgán vázán.

Zákazník [redacted] nebyl, dle sdělení účastníka řízení, individuálně informován o změně ceny 30 dnů přede dnem 1. ledna 2014, kdy vstoupil v účinnost nový ceník. Pro odstoupení od smlouvy v tomto případě platí lhůta 3 měsíců od data zvýšení ceny nebo změny jiných smluvních podmínek.

Zákazník [redacted] dne 16. prosince 2013 sepsal pro dvě odběrná místa, tedy i pro odběrné místo EAN: [redacted], z důvodu zvýšení ceny dodávek elektřiny Odstoupení od Smlouvy o sdružených dodávkách elektřiny, účinné ke dni 31. ledna 2014, které bylo dne 31. prosince 2013 doručeno do elektronické schránky společnosti ČEZ Prodej, s. r. o., panem [redacted], zástupcem společnosti ROGORE s.r.o., jednajícím za zákazníka, jehož plná moc nebyla součástí elektronické zprávy. Samotné odstoupení od smlouvy však bylo podepsáno přímo zákazníkem. Společnost ČEZ Zákaznické služby, s. r. o., zastupující účastníka řízení při jednání se zákazníky, odstoupení od smlouvy neakceptovala z důvodu, že se nejednalo o odstoupení podle ust. § 11a odst. 3 energetického zákona, protože dle jeho vyjádření adresovaného zákazníkovi dne 2. ledna 2014 je cena měsíčního platu jen jednou položkou ceny za služby dodávky elektřiny a pro posuzování ceny služeb dodávky elektřiny je rozhodující konečná nabídková cena pro spotřebitele, k jejímuž navýšení od 1. ledna 2014 nedojde. Naproti tomu stejným způsobem doručené odstoupení od smlouvy pro druhé odběrné místo na adrese [redacted], EAN: [redacted], které vykazovalo nulový odběr, účastník řízení akceptoval.

Správní orgán nadto považuje za nezbytné vypořádat se s dalšími námitkami účastníka řízení vznesenými v rámci kontroly. V námitkách proti kontrolním zjištěním účastník řízení uvedl, že dohodnutým výlučným nástrojem pro vyslovení nesouhlasu se zvýšením ceny za dodávku silové elektřiny v ceníku je podle Všeobecných obchodních podmínek dodávky elektřiny ze dne 30. září 2012 platných od 1. října 2012 a účinných od 10. listopadu 2012, písemné odstoupení od smlouvy. Obdobné ustanovení obsahovaly i Všeobecné obchodní podmínky dodávky elektřiny ze dne 30. června 2009, platné od 1. července 2009 a účinné od 1. září 2009. E-mail obsahující odstoupení od smlouvy, avšak zaslaný osobou, která k tomu nebyla zákazníkem zmocněna, nepovažuje účastník řízení za platné odstoupení od smlouvy. K tomu, aby byl naplněn požadavek písemnosti, musí být elektronický dokument elektronicky podepsán, což se v případě odstoupení od smlouvy zákazníka [redacted] nestalo a Úřad, dle názoru účastníka řízení, nezkoumal, zda vůbec, kdy, komu a v jakém rozsahu zákazník udělil plnou moc k jednání. Správní orgán k tomu uvádí, že písemné odstoupení od smlouvy bylo podepsáno zákazníkem a formou přílohy k e-mailové zprávě ve formátu pdf odesláno z elektronické poštovní schránky pana [redacted], zástupce společnosti ROGORE s.r.o., bez přiložené plné moci. Jestliže plnou moc k jednání za zákazníka účastník řízení neobdržel, musel vycházet z předpokladu, že plná moc udělena nebyla a že tedy právní úkon činí zákazník sám, svým jménem a na svůj vlastní účet. Právní úkon je platný, je-li podepsán jednající osobou. Právním úkonem v tomto případě je odstoupení od smlouvy, naproti tomu pouhé přeposlání dokumentu není právním úkonem,

s nímž by právní řád spojoval právní účinky, neboť odeslání e-mailové zprávy panem [REDAKCE] nelze považovat za projev jeho vůle směřující zejména ke vzniku, změně nebo zániku těch práv nebo povinností, které právní předpisy s takovým projevem spojují. Pokud měl účastník řízení o zmocnění pochybnosti, měl pana [REDAKCE], případně zákazníka, k doložení plné moci vyzvat. Z pohledu zákona o ochraně spotřebitele je účastník řízení tím, kdo je povinen jednat v souladu s požadavky odborné péče.

Účastník řízení pak dodával elektřinu i přes oprávněný požadavek zákazníka na ukončení a dodávky elektřiny realizoval bez platné smlouvy od 1. ledna 2014 až do 31. července 2014, přestože zákazník tyto dodávky nepožadoval, přičemž za dodanou elektřinu, resp. za sdružené služby dodávky elektřiny účastník řízení požadoval formou předepsaných záloh a následně formou vyúčtování sdružených služeb dodávky elektřiny (faktura č. [REDAKCE] za fakturační období 4. února 2014 až 17. června 2014 na částku [REDAKCE] Kč včetně DPH [REDAKCE] a faktura č. [REDAKCE] za období 18. června 2014 až 31. července 2014 na částku [REDAKCE] Kč včetně DPH) platbu.

Zákazník prostřednictvím zástupce ukončil smluvní vztah s účastníkem řízení formou výpovědi s výpovědní lhůtou, která končila k 31. červenci 2014.

Z rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 31. Května 2007 sp. zn. 8 As 17/2007-135 vyplývá, že aby mohlo být určité protiprávní jednání kvalifikováno jako správní delikt, musí být kromě formálních znaků deliktního jednání naplněna i materiální stránka deliktu a jednání musí vykazovat určitou míru společenské nebezpečnosti (škodlivosti) ve vztahu k porušené povinnosti stanovené zákonem na ochranu odpovídajících hodnot. Upravují-li zásady soudního trestání situaci, v níž formálně trestný skutek nelze považovat za trestný čin, je-li jeho společenská nebezpečnost (škodlivost) nižší než nepatrná, musí obdobná pravidla platit i pro správní delikty.

V této souvislosti se se Úřad zabýval také otázkou naplnění materiální stránky uvedeného deliktu. V daném případě, kdy účastník řízení donutil pana [REDAKCE] setrvat v právním vztahu přes prokazatelně projevenou vůli tento vztah ukončit, byla zcela jistě materiální stránka uvedeného správního deliktu naplněna, neboť účastník řízení nerespektoval práva zákazníka.

Úřad se rovněž zabýval otázkou, zda nejsou naplněny podmínky uvedené v ust. § 24b odst. 1 zákona o ochraně spotřebitele, tedy zda účastník řízení za správní delikt neodpovídá, jestliže prokáže, že vynaložil veškeré úsilí, které bylo možno požadovat, aby porušení právní povinnosti zabránil.

Z podkladů, které měl Úřad k dispozici a také z vyjádření samotného účastníka řízení nicméně nevyplývá, že by nastala jakákoliv objektivní zákonem předvídaná situace, která by umožnila liberaci účastníka řízení.

Úřad tak vzhledem k výše uvedenému nepochybně prokázal, že se účastník řízení svým jednáním dopustil správního deliktu ve smyslu ust. § 24 odst. 1 písm. a) zákona o ochraně spotřebitele. Z tohoto důvodu přistoupil k uložení pokuty.

V. Uložení pokuty

Za správní delikt podle ust. § 24 odst. 1 písm. a) zákona o ochraně spotřebitele lze uložit podle ust. § 24 odst. 12 písm. d) téhož zákona pokutu až do výše 5 000 000 Kč.

Stanovení výše pokuty v mezích zákona je věcí správního uvážení správního orgánu, které se v konkrétním případě odvíjí od posouzení skutkových okolností daného případu. Dle judikatury českých soudů musí konkrétní forma postihu a jeho výše působit natolik silně, aby od podobných jednání odradila i jiné nositele obdobných povinností, jaké svědčí účastníku řízení. Zároveň musí být postih dostatečně znatelný v materiální sféře pachatele správního deliktu, aby v něm byla obsažena jeho represivní funkce, aniž by byl pro účastníka řízení likvidační.

Úřad přihlížel při stanovení výše pokuty ke všem uvedeným skutečnostem zjištěným ve správním řízení zahájeném dne 17. února 2015 v předmětné věci. Zejména přihlížel ve smyslu ust. § 91d odst. 2 energetického zákona k závažnosti správního deliktu, ke způsobu jeho spáchání a jeho následkům, době trvání a okolnostem, za nichž byl správní delikt spáchán. V neposlední řadě správní orgán přihlédl při stanovení výše pokuty též k osobě pachatele.

V tomto rozhodnutí je deklarováno porušení ust. § 4 odst. 3 zákona o ochraně spotřebitele spočívající v užití nekalých obchodních praktik při nabízení a poskytování služeb, konkrétně pak užití agresivní obchodní praktiky ve smyslu ust. § 5a odst. 2 téhož zákona. Úřad považuje agresivní obchodní praktiky na trhu s energiemi za velmi závažné, neboť tento trh vykazuje značná specifika oproti trhům s jinými výrobky či službami. Tento trh je charakterizován velmi oslabeným postavením spotřebitelů vůči dodavatelům. Znemožnění uplatnění práv zákazníka garantovaných zákonem je ze strany Úřadu vnímáno jako zneužití tohoto nerovného postavení účastníkem řízení.

Odpovědnost právnických a podnikajících fyzických osob za spáchání správního deliktu je založena porušením právních povinností bez ohledu na zavinění. Jedná se o objektivní odpovědnost, tedy o odpovědnost za výsledek. Ačkoliv tedy není nutno posuzovat a prokazovat subjektivní stránku věci, je nutno přihlédnout ke skutečnosti, že zájmem účastníka nebylo porušit zákon, k čemuž v konečném důsledku přesto došlo. Správní orgán nemohl bez důvodných pochybností prokázat úmyslné porušení zákona, k čemuž při stanovení výše pokuty přihlédl jako k polehčující okolnosti.

Správní orgán se zabýval taktéž zjištěnou délkou trvání protiprávního jednání. Účastníku řízení je vytýkáno, že následek užití agresivní obchodní praktiky trval v období od 1. ledna 2014 do 31. července 2014, tedy celkem 212 dní, přičemž by s vysokou pravděpodobností trval i dále, kdyby zákazník nevyužil možnosti ukončení smluvního vztahu výpovědí s výpovědní lhůtou, která končila k 31. červenci 2014. Tuto okolnost správní orgán hodnotí jako přitěžující.

Při stanovení výše pokuty je nutno též zohledňovat opakovanost porušování zákona účastníky řízení, ať už z pohledu neustálého porušování totožných ustanovení a právních předpisů, nebo celkové nedisciplinovanosti při nedodržování stanovených povinností. Správní orgán při ukládání pokuty jako výrazně polehčující okolnost zohlednil, že účastník řízení není evidován v rámci žádného jiného správního řízení za porušení zákona o ochraně spotřebitele.

Co se týče osoby pachatele správního deliktu, správní orgán vycházel při stanovení výše pokuty ze závěrů dostupné judikatury Nejvyššího správního soudu (např. rozsudek Nejvyššího správního soudu sp. zn. I As 9/2008-133), z níž vyplývá, že správní orgán ukládající pokutu za správní delikt je povinen přihlédnout k osobním a majetkovým poměrům pachatele tehdy, pokud je podle osoby pachatele a výše pokuty, kterou lze uložit, zřejmé, že by pokuta mohla mít likvidační charakter, a to i v případech, kdy příslušný zákon osobní a majetkové poměry pachatele v taxativním výčtu hledisek rozhodných pro určení výše pokuty neuvádí.

V souvislosti s výše uvedeným se tedy Úřad při stanovení výše pokuty zabýval také otázkou majetkových poměrů účastníka řízení. Platí, že správní orgán při zjišťování osobních a majetkových poměrů vychází z údajů doložených samotným účastníkem řízení, případně z těch, které vyplynuly z dosavadního průběhu správního řízení či které si opatří samostatně bez součinnosti s účastníkem řízení. Zároveň však platí, že nelze-li takto získat přesné informace, je správní orgán oprávněn (nikoliv povinen) stanovit je v nezbytném rozsahu odhadem.

Správní orgán vycházel z údajů, které měl k dispozici, tj. z výkazu zisku a ztráty ve stavu k 31. prosinci 2013 uveřejněného v obchodním rejstříku, ze kterého vyplývá, že účastník řízení dosáhl tržeb z prodeje vlastních výrobků a služeb ve výši [REDAKCE] tis. Kč a jeho provozní výsledek hospodaření činil [REDAKCE] tis. Kč. Aktuálnější majetkové poměry účastník řízení nedoložil.

S ohledem na výše uvedené správní orgán stanovil účastníku řízení pokutu ve výši 50 000 Kč, to je při samé spodní hranici zákonné sazby, která naplňuje jak funkci preventivní, tak i funkci represivní, přičemž nemůže být v žádném případě považována za likvidační.

Ukládaná pokuta musí být pro pachatele citelná, neboť v opačném případě by její efekt byl minimální. Správní orgán nepochybuje, že zaplacení uložené pokuty se negativně odrazí ve finanční situaci účastníka řízení. Takový dopad je však třeba považovat za základní charakteristiku správního trestu v podobě finanční sankce. Pokud by pokuta neměla negativní vliv na trestaného, neplnila by svou funkci represivní a individuálně preventivní. Zaplacení pokuty se tedy účastníka řízení jistým způsobem dotkne, vznikne mu určitá újma na majetku. Účastník řízení pokutou uloženou ve výši tak, jak je uvedeno ve výroku tohoto rozhodnutí, však nebude v žádném případě ohrožen na své existenci, jeho chod nebude zásadním způsobem omezen, na druhé straně nicméně pocítí dopad uloženého správního trestu i v rovině materiální.

Po zvážení všech okolností případu a na základě zjištěného stavu věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, byla za správní delikt podle ust. § 91 odst. 5 písm. e) energetického zákona, stanovena pokuta ve výši tak, jak je uvedeno ve výroku tohoto rozhodnutí, tj. v dolním pásmu možné zákonné sazby. Správní orgán považuje stanovenou výši pokuty za zcela přiměřenou míře a významu chráněného společenského zájmu, upraveného energetickým zákonem a zároveň ji považuje za dostatečně odstrašující pro pachatele tak, aby již nepokračoval v dalším páchání správního deliktu. Uložená pokuta tak plní jak represivní, tak preventivní funkci, nemůže však být v žádném případě považována za likvidační.

Nadto správní orgán poznamenává, že pokuta udělená ve výši tak, jak je uvedeno ve výroku tohoto rozhodnutí, byla uložena v souladu s ust. § 2 odst. 4 správního řádu, tedy ve výši odpovídající rozhodovací praxi Úřadu v obdobných nebo shodných případech.

Ve správním řízení je účastníkovi řízení výrokem II. tohoto rozhodnutí ukládána pokuta ve výši 50 000 Kč, a to za správní delikt podle energetického zákona. Souběžně je výrokem III. ukládána povinnost úhrady nákladů řízení, neboť správní orgán je podle ust. § 79 odst. 5 správního řádu povinen účastníkovi, který řízení vyvolal porušením své právní povinnosti, uložit náhradu nákladů řízení paušální částkou. Podle ust. § 6 odst. 1 vyhlášky Ministerstva vnitra č. 520/2005 Sb. činí paušální částka 1 000 Kč.

Poučení

Proti tomuto rozhodnutí lze podat rozklad v souladu s ust. § 152 správního řádu k předsedkyni Energetického regulačního úřadu do 15 dnů od jeho doručení, a to jeho podáním Energetickému regulačnímu úřadu. Lhůta pro podání rozkladu se počítá ode dne následujícího po doručení rozhodnutí, nejpozději však po uplynutí desátého dne ode dne, kdy bylo nedoručené a uložené rozhodnutí připraveno k vyzvednutí.

-Otisk úředního razítka-

Mgr. Vlasta Chroustová, v. r.
oprávněná úřední osoba
sekce kontroly